

Januari 2010

ROT och RUT ger jobb

företagarna[®]

Innehåll

Bakgrund.....	3
Vart fjärde byggföretag tackar ROT för jobben.....	3
7 300 nya RUT-jobb	5
Skatteverkets utbetalningar – minst 12 000 nya jobb	5
Plus för statsbudgeten	6
Slutsatser	7

Företagarna är Sveriges största företagarorganisation. Vi har som uppgift att skapa bättre förutsättningar för företagande i Sverige. Vi företräder närmare 70 000 företagare vilket ger oss en stor möjlighet att påverka och driva opinion för ett bättre företagarklimat. Dessutom erbjuder vi våra medlemmar unika medlemstjänster och förmåner. Företagarna är en medlemsägd, medlemsstyrd och partipolitiskt obunden intresseorganisation. Vi finns över hela landet med 19 regionkontor och närmare 300 lokala nätverk och mötesplatser.

www.foretagarna.se | info@foretagarna.se | Tel: 08-406 17 00

Bakgrund

Alliansregeringen införde 1 juli 2007 ett s.k. RUT-avdrag för olika typer av hushållstjänster (städning, rengöring etc.). I december 2008, introducerades ROT-avdraget, som ett led i bekämpandet av den mycket djupa och snabba konjunkturförsämringen. Tillsammans har de båda fått namnet HUS-avdrag.

Antalet ansökningar om att utnyttja avdragen har överträffat i stort sett alla förväntningar. Bara sedan den 1 juli 2009, då fakturamodellen infördes, har Skatteverket betalat ut ca 4 mdr kr i ROT- och RUT-avdrag. Över 400 000 personer har ansökt om avdrag. Drygt 119 000 personer har köpt hushållsarbete och drygt 291 000 personer har köpt ROT-arbete. För tiden före den 1 juli och för dem som valt att inte använda fakturamodellen under andra halvåret 2009, sker ansökningarna om avdrag först i samband med deklarationen 2010. Det innebär att alla uppgifter ännu inte är tillgängliga. Försiktigt räknat blir de sammantagna utbetalningarna för 2009 minst 7 mdr kr.

Av de totala utbetalningarna avser ca 90 % ROT-tjänster. Det genomsnittliga avdraget uppgår på ROT-sidan till ca 13 000 kr och för RUT till knappt 3 000 kr – den totala arbetskostnaden inklusive moms är dubbelt så stor eftersom skatterabatten är 50 %.

Effekterna av de införda skatteavdragen har varit mycket positiva. De har bidragit till nya jobb, nya företag, bättre konkurrens och mindre kriminellt svartarbete.

Hur stora är då egentligen dessa positiva effekter? I denna rapport går Företagarna igenom tillgänglig statistik och analyser och utvärderar HUS-avdragen.

Vart fjärde byggföretag tackar ROT för jobben

Ett av huvudsyftena med RUT och ROT-avdragen är att omvandla svarta jobb till vita. Men givetvis har även en generellt ökad efterfrågan på hantverks- och hushållsnära tjänster varit viktig under den mycket djupa recession som drabbat Sverige och företagen det senaste året.

En enkät under hösten 2009 från Företagarna och en rad olika byggorganisationer visar att ROT-avdraget har haft en kraftigt positiv betydelse för att minska svartjobben¹. Närmare 80 % av företagen anser att så är fallet. Andelen är högst i de största företagen (närmare 90 %) men även i de minsta företagen med mindre än fem anställda är det över 70 % som anser att ROT-avdraget minskar svartjobben i branschen.

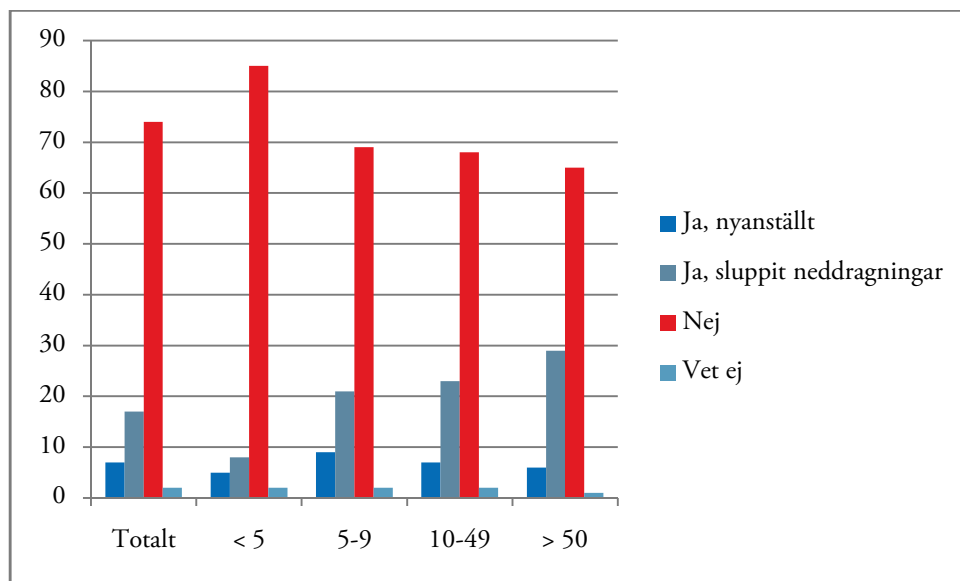
Att svarta jobb omvandlas till vita samtidigt som efterfrågan generellt ökar är en viktig anledning till att nästan vart fjärde företag (24 %) uppger att personalstyrkan tack vare ROT är större än vad som annars varit fallet. 7 % anger att de nyanställt personal, medan 17 % säger att de sluppit minska personalen tack vare ROT.

Uppdelat på företagsstorlek framträder också mycket intressanta slutsatser ur statistiken. Ju större företaget är, desto fler anger att de har nyanställt/räddat sysselsättningen. I de största företagen (> 50 anställda) uppger mer än vart tredje företag att sysselsättningen utvecklats positivt till följd av ROT. Att andelen är

¹ Ros och Ris om ROT-avdraget. En studie kring inställningen till ROT-avdraget hos 1 857 företag inom byggbranschen. Företagarna m fl organisationer, december 2009.

lägst i de små företagen är naturligt – många drar sig av olika anledningar för att anställa utanför familjen (arbetsgivaransvaret, svårt att behålla den egna kontrollen, sjuklönekostnader, ökad byråkrati etc). ROT är givetvis positivt även för dem, men inte tillräckligt för att de ska våga anställa. Men även bland dessa kan ROT ha påverkat sysselsättningen genom att flera små företag samarbetar i informella nätverk och som underentreprenörer i stället för att ha anställd personal.

Har ROT-arbetena påverkat hur många som är sysselsatta i ditt företag? Fördelat på företagsstorlek.

Källa: "Ros och Ris om ROT-avdraget", Företagarna m.fl. december 2009.

På basis av enkätundersökningen kan man göra en grov uppskattning av hur många arbetstillfällen som skapats eller räddats tack vare ROT. Sammantaget finns det minst ca 60 000 företag som sysslar med bygg och installation (exklusive rivning, infrastruktur, markarbeten etc. som inte omfattas av ROT). Detta stämmer med Skatteverkets statistik som visar att under andra halvåret 2009 har hushållen utnyttjat bygg- och hushållstjänster från ca 45 000 företag.

Enligt undersökningen arbetar ca 10-15 % av företagen inte med ROT-arbeten för privatpersoner, dvs det återstår 50 000 – 55 000 bygg- och hantverksföretag. Om vi antar att ett jobb skapats/räddats i vart fjärde företag innebär det knappt 15 000 arbetstillfällen. Med två skapade/räddade jobb per företag blir det ca 30 000 arbetstillfällen.

7 300 nya RUT-jobb

En undersökning från Almega² visar att antalet hushåll som köper hushållsnära tjänster mer än fördubblades från 125 000 i december 2007 till 306 000 i juni 2009. Alla dessa verkar dock inte använda RUT-avdraget eftersom antalet hushåll som använde RUT-avdraget enligt Skatteverket var 99 000 under 2008. För perioden efter 1 juli 2009 noteras en än snabbare ökning, enligt Almegas rapport. Under de fyra månaderna fram t.o.m. oktober utnyttjade 47 700 hushåll RUT-avdraget. För hela andra halvåret 2009 uppger Skatteverket att ca 119 000 personer köpt RUT-tjänster. Denna siffra kan dock stiga eftersom det även kommer nya ansökningar i deklarationerna våren 2010.

Fram till halvårsskiftet 2009 beräknade Almega att RUT-avdraget skapat minst 7 300 nya heltidsjobb. Antalet personer som fått nya jobb kan dock vara avsevärt högre, eftersom en del av de 7 300 med stor säkerhet är deltidjobb. Den positiva effekten, att fler kommer ut på arbetsmarknaden, är alltså betydligt större, inte minst eftersom hela 90 % av de nyanställda i hemserviceföretag kommer från arbetslöshet.

Skatteverkets utbetalningar – minst 12 000 nya jobb under 2009

Ett annat sätt att beräkna effekterna är på basis av Skatteverkets utbetalningar. För ROT-delen har ca 3,7 mdr kr utbetalats mellan juli-december 2009. För helåret 2009 beräknas siffran bli så hög som 7 mdr kr. Detta innebär att den totala arbetskostnaden inklusive moms varit åtminstone 14 mdr kr (sannolikt mer eftersom en hel del projekt överskrider maxgräsen). Vid en antagen timkostnad på 400 kr inklusive moms motsvarar detta knappt 35 miljoner arbetade timmar. Detta innebär ca 20 000 årsarbeten. Om vi antar att hälften annars hade varit svartjobb, eller inte utförts alls eller utförts av hushållen själva, motsvarar det totalt 10 000 nya heltidsjobb. Med ett antagande om att 30 % varit svartjobb, eller inte utförts alls, blir antalet nya jobb ca 7 000 st.³

För RUT-delen är utbetalningarna under andra halvåret 305 mkr. Detta innebär i sin tur en omsättning på marknaden på drygt ca 600 mkr. Med en genomsnittlig timkostnad (inklusive moms) på 300 kr, motsvarar detta ca 2 miljoner arbetade timmar, eller omkring 1 200 heltidsjobb -bara under det andra halvåret. I stort sett hela denna del kan antas ha varit svartjobb eller icke existerande tidigare. Utbetalningstakten har dock ökat mycket snabbt under hösten, och utfallet för de senaste månaderna är avsevärt högre, se nedan.

Sammanlagt kan alltså ROT- och RUT-avdragen antas ha lett till minst ca 12 000 nya heltidsjobb under 2009, men räknar man upp de senaste månaderna till årstaktkan man anta att avsevärt fler jobb har skapats.

² Hemservice – attityder och fakta kring hushållsnära tjänster. Almega oktober 2009

³ En analys av Industriefakta AB av tidigare ROT-avdrag bedömde andelen som tidigare varit svart till ca 30 %. Andelen som tidigare utförts av hushållen själva analyserades inte. "Effekter av ROT-avdrag 1993-1994, 1996-1999 och 2004 – en historisk översikt, september 2005. Byggbranschen i Samverkan.

I båda fallen hamnar bedömningarna på basis av faktiska utbetalningar 2009 lägre än bedömningarna ovan på basis av tillgängliga enkätundersökningar. Det finns flera faktorer som kan bidra till detta:

- Framför allt vad gäller ROT, men till viss del även RUT, kan de totala projekten vara betydligt större än den avdragsberättigade delen. Företagen måste givetvis anpassa sysselsättningen efter hela projekten/omsättningen, dvs sysselsättningen totalt sett blir högre som en effekt av avdraget.
- Avdragen kan på marginalen innebära att företaget vågar nyanställa och därmed expandera även in på andra ej avdragsberättigade marknader. Genom att kunna konkurrera på hushållsmarknaden vågar fler starta städföretag och/eller växa in även på företagsmarknaden.
- RUT-avdragen har ökat snabbt under de senaste månaderna. Uppräknas utbetalningarna under november och december 2009 till årstakt, motsvarar detta upp emot 6000 nya heltidsjobb, dvs. i linje med de ca 7 000 som Almegas undersökning pekade på.

Plus för statsbudgeten

Som nämns ovan har utbetalningarna för ROT-avdraget bara under andra halvåret 2009 uppgått till ca 3,7 mdr kr. För helåret kan vi därmed räkna med åtminstone 7 mdr kr i totala ROT-avdrag. Det motsvarar en omsättning för företagen (med materialinköp etc) på knappt 20 mdr kr. Detta innebär i sin tur skatteintäkter i form av arbetsgivaravgifter och moms på ca 7 mdr kr (moms 20 % på total omsättning samt arbetsgivaravgifter på drygt 30 % på arbetskostnaden (exkl. moms) som uppgår till drygt 11 mdr). Till detta kommer inkomstskatter etc. För varje krona som lämnar statsbudgeten i avdrag, kommer därför ca 1,50 kr tillbaka – sannolikt mer. Vi kan alltså konstatera att ROT-avdraget ger ett rejält plus för statskassan.

Resultatet är detsamma för RUT-avdraget, även om utväxlingen här är lite lägre. Här uppgår det utbetalda beloppet under andra halvåret till ca 305 mkr, och för helåret 2009 sannolikt drygt 500 mkr. Detta innebär en omsättning på marknaden på minst 1 mdr, som i sin tur genererar moms och arbetsgivaravgifter på tillsammans ca 500 mkr. (Att utväxlingen blir lägre för RUT-avdraget beror på att mängden material och därmed moms på materialet antas vara noll). Inkluderas inkomstskatterna blir utfallet även här klart gynnsamt för statskassan.

I grova drag verkar de samlade effekterna vara ungefär dubbelt så stora som Skatteverket indikerar.

Uträkningen ovan utgår från att arbetena annars inte skulle ha blivit utförda alls, utförda svart eller utförda av hushållen själva. Om man utgår från att arbetena skulle ha blivit utförda även utan HUS-avdrag, minskar givetvis den positiva statsfinansiella effekten. Å andra sidan ökar den av de ovan angivna faktorerna, som leder till att den totala sysselsättningseffekten (och därmed skatteintäkterna) är avsevärt

större än det "golv" som Skatteverkets utbetalningar innebär. I grova drag verkar de samlade effekterna vara ungefär dubbelt så stora som Skatteverkets utbetalningar indikerar.

Det innebär att vi sammantaget kan konstatera att HUS-avdraget ger plus i statskassan under alla rimliga antaganden (dvs. även om endast så liten del som ca 25 % av arbetena annars inte utförts). Skulle vi dessutom räkna med andra positiva effekter, som moms via ökad privat konsumtion, att utgifterna för arbetslöshetsunderstöd och olika arbetsmarknadsprogram minskar, blir utfallet än mer positivt.

Slutsatser

- ROT- och RUT-avdragen är ett effektivt vapen mot svartjobb.
- De ha skapat många nya (vita) jobb. Försiktigt räknat bedömer vi effekten till minst 12 000 nya jobb, men effekten kan vara så stor som 35 000.
- Avdragen är statsfinansiellt lönsamma, dvs de ger tillbaka mer till statskassan i form av ökade skatter, än vad de kostar.

Människor har med RUT- och ROT-avdragens hjälp kunnat gå från utanförskap i arbetslöshet eller svartjobb till sysselsättning som även gynnar statskassan. Nya företag har kunnat startas och växa. Åtgärden är både effektiv och ekonomiskt lönsam för både företagen och statskassan. Att HUS-avdragen finns kvar är därför en viktig del av näringspolitiken både för att bekämpa svartjobb och för att skapa nya växande marknader.

